והתניא וכו׳ · אלמא אדם משמר מה שביד חברו וכפ׳ בתרא דע״ז (דף סט:) פרש״י גבי מאי שנא ריש״א ומאי שנא סיפא דהא (ה) חזי ליה דנגע דקתני טעונין טהרות והכי מיירי שהיו סתומות אלא באוכלין מיירי בלא חביות אך קשה להר״ר אלחנן לוקמי בחביות ולא תקשה ליה ועוד דהכא כי אקשי וס״ל שאדם משמר מה שביד חברו היכי מצי משמר ליה כיון דאיכא בחביות והו למה לי נתעלמו עיניו מהם לטמאותם תיפוק ליה שהוא טוגע בהם ועוד אפי׳ בלא סיפא נמי תיקשי ליה מ״ט דרישא ופו׳ הר״י דהכא בחביות מיירי ולמנגע פתוחות הן דאי סתומות לא יטמאו בהעלמת עין (ג) ועוד לא היה צורך לאוקמי ריש״א במטהר לך כיון שלא הודיעו שהוא מפליג ומיהו זה יש לדחות דאגב דמוקי ליה הכא משום שיטת דשמ׳ ליה אוקמ׳ גם התם בע״ז ופריך מינה מכח ההיא דהכא דאי לא תימא הכי אלא אקשי ליה מסברא כי יש לחוש שמא נגעו בהך בריש״א ס״ב הכא בשמעתין כי פריך מ״ש ריש״א משום מה שביד חבירו כו׳ אכתי תיקשי ליה ליחוש שמא יגע בהם אלא ודאי מסברא לא קשיא דלא נגעו דמרתתי כיון שלא הודיעם שהוא מפליג ומיהו הוה מצי לאקשויי ולטעמיך ריש״א גופא ליחוש שמא נגע וכן בכמה דוכתי ולא פריך ליה:

מאי שנא ריש״א ומאי שנא סיפא ס״ל יאכל ריש״א במטהר חמריו ופועליו לכך · כך כתוב בספרים וש״פ כתוב ולא גרסינן ליה אך בפי׳ שלפני מצאתי כתוב ופירוש לטולם אין אדם משמר מה שביד חבירו וכי תימא מאי שנא ריש״א במטהר חמריו ופועליו לכך ולפיכך מרתת ובפי׳ ישנים כתוב וכן פי׳ מורי דהוי כמו וליטעמיך כלומר אדמוכחת דריש״א דאדם משמר אפי׳ בלא סיפא והייט מאי שנא ריש״א ומאי שנא סיפא דאי אדם משמר סיפא אמאי לא אלא במטהר לך:

בבא להם דרך עקלתון · ואפ״ה בעינן שיטהרם לך כדי שיהו מרתחים ליגע בו (ג) שלא יבא הכי לא מירתתי הואיל ומוסרין להם הטהרות ומחזיקים עצמם כטהורים ואפי׳ מזהירין אותן שלא ליגע סברי דלא קפדי אהך אבל בנכרי סני בדרך עקלתון לחוד דלטולם יודע הוא שמקפיד על מגעו ומרתת:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש · י״א מעלות חשיב לרבא ולרבי אילא י׳ מעלות והיה קשה להר״ר אלחנן ליתני הכא דלעיל (דף יח:) טומלין לידים לחולין ולתרומה ולקדש מטבילין טבל והוחזק לתרומה לא הוחזק לקדש ונראה למורי דלא קא חשיב במתני׳ אלא היכא דאיכא דברייתא גמי אבל הך ליכא כלל דברא דטומאה (ו) והכי נמי בפ״ק דנדה (דף ו׳) לא חשיב מעת לעת שבנדה משום דליכא תרומה מדרס לקדש ליכא דברא דטומאה אלא דאורייתא שמא יבא בנדה מטומאה שיש ופוסל אחד פי׳ מטמא שיש ופוסל אחד דהוה אב הטומאה ועושה ראשון ושני בחולין ופוסל בתרומה התם בטוגע בה ועל מה שפרש״י טושה מדרס שטשה את התרומה בחבית ואינו טוגע באוירה וקשה לפירושו דחשיב ליה להאי טושה אב הטומאה לטמא כלי כמו זב וא״כ ליטמא האי חבית ותרומה שבתוכו בהיסטן מי לא תניא משכב ומושב בכל מחזיק ואוכלין ומשקין בכל שניה הכריע המשכב טימא האוכלין ועוד תניא בת״כ הטוגע במשכבו יכבס בגדיו (ויקרא טו) אין לי אלא בגדים שהוא לבוש בגדים אחרים מנלן ת״ל (פ) בגד בגדיו א״כ מה ת״ל בגדיו לפרט פי׳ לפרט אדם וכלי חרס אלמא דטושה המדרס לא יטמא כלי אפי׳ בעת טשאו את המדרס אלא ודאי אפי׳ יגע באוירה אין לחוש:

לא כמדת התרומה מדת הקדש: לפי שמפרש בו הרבה דיינים ביניהם נקט האי ליטמא: **הכלי** מלרף מה שבתוכו · הקשה הרב רבי אפריים דבפ״ק דחולין (דף כד: ותס) דרשינן מכל אשר בתוכו יטמא ליטמד על כלי חרס שאפי׳ מלא חרדל טמא ומנא ליה דטעמא הכי דלמא התם מטעמא דליכוף ותירץ הר״י דלא מצינו ליכוף לחולין״:

כלים הנגמרים וכו׳ · אומר הר״ר אלחנן דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשומרם בטהרה בזמן עשייתן עד עת גומרם לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אבל כי גגמרו שמקבלין טומאה עתנין לב (ו) להן לשומרם בטהרה:

והתניא וכו׳ · אלמא אדם משמר מה שביד חבירו וכפ׳ בתרא דע״ז (דף סט:) פרש״י גבי מאי שנא ריש״א ומאי שנא סיפא דהא (ה) חזי ליה דנגע דקתני טעונין טהרות והכי מיירי שהיו סתומות אלא באוכלין מיירי בלא חביות אך קשה להר״ר אלחנן לוקמי בחביות ולא תקשה ליה ועוד דהכא כי אקשי וס״ל שאדם משמר מה שביד חבירו היכי מצי משמר ליה כיון דאיכא בחביות והו למה לי נתעלמו עיניו מהם לטמאותם תיפוק ליה שהוא טוגע בהם ועוד אפי׳ בלא סיפא נמי תיקשי ליה מ״ט דרישא ופו׳ הר״י דהכא בחביות מיירי ולמנגע פתוחות הן דאי סתומות לא יטמאו בהעלמת עין (ג) ועוד לא היה צורך לאוקמי ריש״א במטהר לך כיון שלא הודיעו שהוא מפליג ומיהו זה יש לדחות דאגב דמוקי ליה הכא משום שיטת דשמ׳ ליה אוקמ׳ גם התם בע״ז ופריך מינה מכח ההיא דהכא דאי לא תימא הכי אלא אקשי ליה מסברא כי יש לחוש שמא נגעו בהך בריש״א ס״ב הכא בשמעתין כי פריך מ״ש ריש״א משום מה שביד חבירו כו׳ אכתי תיקשי ליה ליחוש שמא יגע בהם אלא ודאי מסברא לא קשיא דלא נגעו דמרתתי כיון שלא הודיעם שהוא מפליג ומיהו הוה מצי לאקשויי ולטעמיך ריש״א גופא ליחוש שמא נגע וכן בכמה דוכתי ולא פריך ליה:

מאי שנא ריש״א ומאי שנא סיפא ס״ל יאכל ריש״א במטהר חמריו ופועליו לכך · כך כתוב בספרים וש״פ כתוב ולא גרסינן ליה אך בפי׳ שלפני מצאתי כתוב ופירוש לטולם אין אדם משמר מה שביד חבירו וכי תימא מאי שנא ריש״א במטהר חמריו ופועליו לכך ולפיכך מרתת ובפי׳ ישנים כתוב וכן פי׳ מורי דהוי כמו וליטעמיך כלומר אדמוכחת דריש״א דאדם משמר אפי׳ בלא סיפא והייט מאי שנא ריש״א ומאי שנא סיפא דאי אדם משמר סיפא אמאי לא אלא במטהר לך:

בבא להם דרך עקלתון · ואפ״ה בעינן שיטהרם לך כדי שיהו מרתחים ליגע בו (ג) שלא יבא הכי לא מירתתי הואיל ומוסרין להם הטהרות ומחזיקים עצמם כטהורים ואפי׳ מזהירין אותן שלא ליגע סברי דלא קפדי אהך אבל בנכרי סני בדרך עקלתון לחוד דלטולם יודע הוא שמקפיד על מגעו ומרתת:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש · י״א מעלות חשיב לרבא ולרבי אילא י׳ מעלות והיה קשה להר״ר אלחנן ליתני הכא דלעיל (דף יח:) טומלין לידים לחולין ולתרומה ולקדש מטבילין טבל והוחזק לתרומה לא הוחזק לקדש ונראה למורי דלא קא חשיב במתני׳ אלא היכא דאיכא דברייתא גמי אבל הך ליכא כלל דברא דטומאה (ו) והכי נמי בפ״ק דנדה (דף ו׳) לא חשיב מעת לעת שבנדה משום דליכא תרומה מדרס לקדש ליכא דברא דטומאה אלא דאורייתא שמא יבא בנדה מטומאה שיש ופוסל אחד פי׳ מטמא שיש ופוסל אחד דהוה אב הטומאה ועושה ראשון ושני בחולין ופוסל בתרומה התם בטוגע בה ועל מה שפרש״י טושה מדרס שטשה את התרומה בחבית ואינו טוגע באוירה וקשה לפירושו דחשיב ליה להאי טושה אב הטומאה לטמא כלי כמו זב וא״כ ליטמא האי חבית ותרומה שבתוכו בהיסטן מי לא תניא משכב ומושב בכל מחזיק ואוכלין ומשקין בכל שניה הכריע המשכב טימא האוכלין ועוד תניא בת״כ הטוגע במשכבו יכבס בגדיו (ויקרא טו) אין לי אלא בגדים שהוא לבוש בגדים אחרים מנלן ת״ל (פ) בגד בגדיו א״כ מה ת״ל בגדיו לפרט פי׳ לפרט אדם וכלי חרס אלמא דטושה המדרס לא יטמא כלי אפי׳ בעת טשאו את המדרס אלא ודאי אפי׳ יגע באוירה אין לחוש:

לא כמדת התרומה מדת הקדש: לפי שמפרש בו הרבה דיינים ביניהם נקט האי ליטמא: **הכלי** מלרף מה שבתוכו · הקשה הרב רבי אפריים דבפ״ק דחולין (דף כד: ותס) דרשינן מכל אשר בתוכו יטמא ליטמד על כלי חרס שאפי׳ מלא חרדל טמא ומנא ליה דטעמא הכי דלמא התם מטעמא דליכוף ותירץ הר״י דלא מצינו ליכוף לחולין״:

כלים הנגמרים וכו׳ · אומר הר״ר אלחנן דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשומרם בטהרה בזמן עשייתן עד עת גומרם לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אבל כי גגמרו שמקבלין טומאה עתנין לב (ו) להן לשומרם בטהרה:

והתניא הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות אע״פ שהפליג מהן יותר ממיל טהרותיו טהורות, ואם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם כיון שנתעלמו עיניו מהן טהרותיו טמאות מאי שנא ומאי שנא סיפא? אר״ר יצחק נפקא ריש״א במטהר חמריו ופועליו לכך, אי הכי סיפא נמי? אי ע״ה מקפיד על מגע חבירו, אי הכי ריש״א נמי? בבא להם דרך עקלתון אי הכי סיפא נמי? כיון דאמר להו לכו ואני אבוא אחריכם מיסמך סמכא דעתייהו:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש, אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה אבל לא בקדש, הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש, בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, לא כמדת הקדש מדת התרומה: שבקדש מתיר ומנגב ומטביל ואח״כ קושר ובתרומה קושר ואח״כ מטביל, כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה, הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה, הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה, ובתרומה אם נטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה ובקדש מטביל שתיהן שהיד מטמא את חבירתה בקדש אבל לא בתרומה, אוכלין אוכלים נגוביין בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקדש,

האונן

דמי לחליצה הוא: **ובתרומה** · אם רצה לקוברו קוטר ואח״כ מטביל: **כלים הנגמרים בטהרה** · שנהר בהן משבאו סמוך לגמרן צריכין לקבל טומאה: **צריכין טבילה לקדש** · ובגמרא מפרש טעמא: **הכלי מצרף את מה שבתוכו** · (ו) אוכלים מחיצות לרבה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן הכלי מצרפן להיות טון מחיצה אחת וטמאתו טון: **אבל לא לתרומה** · אלא אותה שנגע בה הייא ראשון והטוגעת בה הייא שניה והטוגעת בשניה שלישית והשאר טהורות: **פסול** · ואינו פוסל עוד אחר: **אם נטמאת אחת מידיו** · בטומאה דרבנן שאינה מטמאה אלא ידים ולא את הגוף: **נגוביין** · שהיו נגובין מימיהן שלא הוכשרו לטומאה מעולם: **בידים מסואבות** · שניות לתרומה דכיון דלא הוכשרה לא מיפסלא: **אבל לא לקדש** · בגמ׳ מפרש טעמא:

האונן

[תוספתא דטהרות פ״ז ע״ז סט. ע״ש]

מסורת השי״ס

רבינו חננאל

ירמיה באומר שטרתיה מרבר המסמאה ולא שטרתיה מדבר הטוסלה רשים דאיכא נפירותא לשלנא דאסתייעא מן הסל ומן המגריפה ובמעשה דשתי נשים שאמרו במהרה ואמרו לא היה בלבנו לשטרה ומטאן ר׳ ישמעאל · ששמות הן:

הדרן עלך אין דורשין בעריות

פרק ג חומר בקדש מבתרומה

שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש כו׳.

הגהות הב״ח

(ה) תוס׳ ד״ה והתניא וכו׳ ומאי שנא סיפא דהא קא חזי לה דנגעו דקתני: (ג) בא״ד לא יטמאו בהעלמת עין אלא בכדי שיטשוט ויסטוט ויגוב כדתנן בפ׳ בתרא דמסכת ע״ז ועוד לא היה צורך לאוקמי בפרק בתרא דמסכת ע״ז ריש״א במטהר וכו׳ משום שטיא דשמ׳ ליה אין אדם משמר כו׳ אוקמה גם התם במסכת ע״ז וכו׳ כי פריך מ״ש ריש״א משום אין אדם משמר מה שביד חבירו כו׳ בגלא הכי מיקשי ליה ליחוש שמא יגעו בהם וכו׳: (ג) ד״ה בבא וכו׳: (ד) רש״י ד״ה חומר וכו׳ שמטבילים מעלין. ל״ב עי׳ בדף כ״ב במ״ש התוס׳ בד״ה מאי איכא: (ה) ד״ה טושה את התרומה בחבית של חרס שאינו טוגע: (ו) ד״ה הכלי מצרף את מה שבתוכו לאוכלין מרכה: (ז) תוס׳ ד״ה חומר וכו׳ ליכא כלל דברא דטומאה והכי נמי לא חשיב מעת לעת שבנדה משום דליכא דברא דטומאה כלל כדאמרינן בפרק קמא דנדה ובגדי אוכלי תרומה: (ח) ד״ה הטושה וכו׳ את התרומה בכלי חרס ובגד שלא יגע בה וכו׳ את התרומה בחבית של חרס שאינו טוגע בה: (ט) ד״ה אם נטמאת אחת מידיו וכו׳ לעולם אם חרס כמו זב אם כן: (פ) בא״ד בגדים אחרים מנלן תלמוד לומר עמא אם כן מה ת״ל בגדיו פרט לאדם וכלי וכו׳ לא יטמא כלי חרס אפילו כל״ל ופיכת לפרט פי׳ נמתק: (י) ד״ה כלים וכו׳ מחכין לב עליכן לשומרן:

[ועי׳ תוספות חולין כד: ד״ה הנוכל]

* לקמן כ״ד: חוצא מעגל (מהקונ׳)

** פסחים יט. [מנחות כד.]